

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3302/2023
28.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Китаровић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, чији је пуномоћник Милош Мијатовић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 342/23 од 03.02.2023. године, у седници већа одржаној 28.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 342/23 од 03.02.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 4047/19 од 05.10.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је поништено као незаконито решење директора туженог број ../19 од 09.10.2019. године. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 204.750,00 динара, са законском затезном каматом почев од 05.10.2022. године као дана пресуђења до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 342/23 од 03.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 4047/19 од 05.10.2022. године у ставу првом, другом и у делу става трећег изреке којим је обавезан тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати укупан износ од 204.750,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у осталом делу става трећег изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 4047/19 од 05.10.2022.

године, тако што је одбијен захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова парничног поступка од дана пресуђења до дана извршности пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију на основу члана 441. Закона о парничном поступку, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог, са захтевом за накнаду трошкова на име састава тог одговора.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 - други закон) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на радном месту ... Сектора за ... у Дирекцији фонда. Решењем туженог од 09.10.2019. године тужиоцу је отказан уговор о раду због тога што је својом кривицом учинио повреду радне дисциплине и радне обавезе која се састоји: у неевидентирању излазака из пословне зграде Фонда ПИО РФИД картицом за електронско евидентирање, најмање два пута у току три месеца и поред упозорења о обавезном евидентирању; неоправданом излажењу у току рада или пре завршетка радног времена дана 03.06.2019. године, 04.06.2019. године и 10.06.2019. године; одбијању да поступи по налогу директора Сектора за ... и да присуствује састанку на који је уредно позван 10.06.2019. године; у непоштовању хијерархијског реда у Фонду, јер је без знања директора Сектора упутио допис председнику и члановима Управног одбора туженог и исти потписао у својству ... Сектора; у неовлашћеном давању изјаве о продаји бање у дневном листу „Политика“ 20.08.2019. године; одбијању закључења анекса уговора о раду којим се мењају уговорени услови рада у складу са законом. Доношењу оспореног решења су претходила три упозорења о постојању разлога за отказ уговора о раду, два упозорења од 26.08.2019. године и упозорење од 30.08.2019. године, на које се тужилац изјаснио 09.09.2019. године. Пошто није дозвољено пушење у згради туженог, запосленима је било дозвољено да изађу у двориште, које представља део пословног простора зграде, а налази се у видеокругу портира, у ком случају не постоји обавеза да се користи картица за евидентирање уласка и изласка из зграде. Тужилац је у дане 03.06.2019. године, 04.06.2019. године и 10.06.2019. године био на послу и уредно користио РФИД картицу. За ове дане портир га није упозоравао да није употребио картицу, нити је сачинио службену белешку о томе. Дана 10.06.2019. године је био на свом радном месту, а када га је директор телефоном позвао да дође на састанак био је код колегинице. Када је, у току дана, приступио у канцеларију директора није било састанка. Тужилац је 15.05.2019. године и 02.08.2019. године упутио председнику и члановима Управног одбора туженог мишљење у вези са продајом бањског комплекса и предлогом да се одлука о отуђењу стави ван снаге, а 20.08.2019. године је у вези са

истом продајом бањских комплекса дао изјаву дневном листу „Политика“. Понуђена му је, затим, измена уговора о раду ради премештаја на послове службеника за вођење матичне евиденције у првом степену у Одељењу за ..., са местом рада у Према разлозима обавештења о учињеној понуди, измењен је Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији послова код туженог од 06.09.2019. године и укинута радно место ... сектора у Дирекцији фонда на коме је тужилац радио, а постоји потреба да се попуне упражњена радна места. Тужиоцу је достављено обавештење о понуди и анекс, а на повратници је датум пријема 20.09.2019. године и потпис на месту за примаоца. Међутим, ББ је без одобрења тужиоца, својеручно 20.09.2019. године, потписао уместо тужиоца пријем препоручене пошиљке упућене тужиоцу, која садржи понуду туженог за закључење анекса уговора о раду и потписану повратницу убацио у сандуче.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су уважили тужбени захтев тужиоца и поништили као незаконито решење туженог од 09.10.2019. године, те обавезали туженог да тужиоца врати на рад.

Према одредби члана 179. став 2. тачка 2) Закона о раду, послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе и то ако злоупотреби положај или прекорачи овлашћења, а према тачки 5) истог члана ако учини другу повреду радне обавезе утврђене општим актом послодавца, односно уговором о раду. Одредбом члана 179. став 3. тачка 1) истог закона је прописано да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду који не поштује радну дисциплину, и то ако неоправдано одбије да обавља послове и извршава налоге послодавца у складу са законом, а тачком 8) истог члана ако не поштује радну дисциплину прописану актом послодавца, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца.

Чланом 19. алинеја 5. Уговора о раду од 24.10.2011. године, закљученог између тужиоца и туженог, предвиђено је да запосленом престаје радни однос отказом Уговора о раду од стране послодавца, ако за то постоје оправдани разлози утврђени законом, и ако својом кривицом учини повреду радне обавезе - неоправдано излази у току рада или пре завршетка радног времена, неоправдано изостаје са посла или не поштује коришћење одмора у току дневног рада.

Према члану 6. Одлуке о електронском евидентирању присутности на раду код туженог од 24.10.2017. године, уколико запослени није употребио РФИД картицу за евидентирање уласка и изласка, портир ће га упозорити да је дужан то да учини, а уколико он и поред упозорења то не учини, портир је дужан да сачини службену белешку која садржи датум и време уласка или изласка; службена белешка се без одлагања доставља руководиоцу задуженом за праћење и контролу евиденције о присутности на раду тог запосленог, преко свог начелника одељења; време утврђено службеном белешком сматра се неоправданим изостанком са посла.

Према одредбама члана 3. Правилника о радној дисциплини и понашању запослених код туженог 01 број 110-2446/08 од 27.05.2008. године, запослени чини повреду радне дисциплине, односно правила понашања ако: не поштује хијерархијски

ред у Фонду, или заговара или ако позива на неизвршавање радних задатака, односно на непоштовање или неизвршавање прописа, радних налога, одлука и упутстава о раду заснованих на непоштовању правила понашања, односно радне дисциплине (тачка 5); не поштује утврђено радно време: - неоправдано каснећи на рад, односно одлазећи са рада у току радног времена или пре истека утврђеног радног времена најмање три радна дана у току три месеца, или – неоправдано изостајући са рада најмање два радна дана у току три месеца (тачка 16); најмање један пут у току три месеца злоупотреби туђу Р.Ф.И.Д. картицу за електронско евидентрање радног времена, или се најмање два пута у току три месеца при уласку или изласку из зграде Фонда не евидентира Р.Ф.И.Д. картицом (тачка 17). Према одредбама члана 2. став 1. истог Правилника, запослени је дужан да, у складу са Законом и актима Фонда, поштује радну дисциплину и правила понашања, односно да савесно, одговорно и благовремено обавља послове, извршава одлуке и налоге, поштује организацију рада и чува имовину Фонда, а према ставу 2. истог члана радна дисциплина и правила понашања запослених у Фонду регулисани су и Кодексом пословне етике и понашања запослених у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, који је део овог Правилника.

Одредбом члана 4. Кодекса пословне етике и понашања запослених у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање 01 број 110-2446/08-1 од 27.05.2008. године, предвиђено је да су запослени у Фонду дужни да обављају своје пословне обавезе професионално и одговорно, у складу са законом, да поступају часно и са моралним интегритетом високих стандарда. Према члану 7. ст. 1– 3. наведеног кодекса, запослени, у складу са законом и Правилником о службеној тајни, не сме злоупотребљавати или одавати личне податке садржане у евиденцијама, регистрима, датотекама, које воде органи и служба Фонда, а који се односе на приватност, интегритет личности, породични живот и друга права странака; запослени не сме да даје изјаве о раду или пословању Фонда средствима јавног информисања без сагласности директора Фонда, односно директора Покрајинског фонда. Уколико их медији директно контактирају, запослени су у обавези да новинаре упуте на Сектор за односе са јавношћу; у случају да запослени жели да преко медија упозна јавност са проблемом у остваривању неких својих права, то може да уради тек када исцрпи све надлежен инстанце у Фонду, односно у организационом делу у коме ради. Према члану 21. став 1. истог кодекса, запослени су дужни да поштују хијерархијски ред Фонда, да посао обављају савесно, у границама упутстава и налога добијених од претпостављеног, у складу са законом, другим прописом и правилима Службе.

Према становишту нижестепених судова, које прихвата и Врховни суд, код туженог је била прописана процедура евидентирања уласка и изласка из зграде, као и на који начин се утврђује да запослени није употребио РФИД картицу и евидентирао улазак или излазак из зграде и шта се сматра неоправданим изостанком са посла. С обзиром да тужени није предочио службене белешке сачињене у смислу члана 6. Одлуке о електронском евидентирању присутности на раду, у конкретном случају тужени није у складу са прописаном процедуром утврдио одсуство с рада тужиоца. Како код туженог у спорном периоду није било регулисано коришћење видео надзора, он није могао да користи слике и фотографије – секвенце из видео надзора у циљу контроле присуства запослених на раду, евидентирање њиховог присуства и њиховог кретања, јер је коришћење видео надзора у датој ситуацији, без пристанка запосленог,

противно одредбама чл. 12. и 15. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/18). Даље су оценили да у конкретном случају нису били испуњени услови за отказ уговора о раду тужиоцу ни из разлога прописаног чланом 179. став 3. тачка 1) Закона о раду, због одбијања да поступи по налогу директора сектора и присуствује састанку на који је позван 10.06.2019. године, јер није свако непоступање по налогу послодавца непоштовање радне дисциплине, а састанак на који је тужилац био позван телефоном није био унапред заказан, нити је тужени доказао да је био одржан, ни да је био у току када је тужилац позван. Стога, код чињенице да тужилац није имао намеру да не присуствује састанку, јер је у току дана приступио у канцеларију директора, пропуст тужиоца да одмах, без одлагања, дође у канцеларију директора на састанак који претходно није био заказан не представља поступање којим се не поштују уобичајени стандарди понашања на радном месту, посебно јер код тужиоца није постојала свест о недисциплини. Нижестепени судови су, затим, нашли да тужилац није учинио ни повреду радне обавезе из члана 179. став 2. тачка 2) Закона о раду, прекорачењем овлашћења добијених уговором о раду, нити је прекршио радну дисциплину из члана 179. став 3. тачка 8) истог закона, а није поступио ни противно одредбама члана 7. став 2. и члана 21. Кодекса пословне етике и понашања запослених код туженог, уз оцену да обраћање тужиоца директору Сектора и члановима Управног одбора туженог и његово јавно иступање давањем изјаве дневном листу „Политика“ представља облик слободе његовог изражавања, у смислу члана 46. Устава Републике Србије, којим је зајамчена слобода његовог мишљења и изражавања. Закључили су да поступање тужиоца представља израз лојалности према туженом, да је поступао у доброј вери, исказујући истинску забринутост за пословне интересе туженог, те да је изнео своје неслагање са пословним одлукама за које сматра да наносе штету туженом, због чега у његовим радњама нема противправног поступања, као ни свести о кршењу радне дисциплине. Супротно, тужилац је оправдано сматрао да не крши радну дисциплину, већ да штити јавни интерес и да поступа у складу са чланом 2. став 1. Правилника о радној дисциплини и понашању запослених и чланом 4. Кодекса пословне етике и понашања запослених код туженог, по коме су запослени дужни да своје послове обављају професионално и одговорно. Закључили су и да у конкретном случају нису испуњени ни услови за престанак радног односа тужиоца из члана 179. став 5. тачка 2) Закона о раду, с обзиром на то да тужиоцу није достављено обавештење о понуди за закључење Анекса уговора о раду ради премештаја на друго радно место, јер је пошиљку која је упућена тужиоцу самоиницијативно потписао ББ 20.09.2019. године.

Следом изложеног, како у конкретном случају нису испуњени разлози за отказ из решење туженог од 09.10.2019. године, правилно су одлучили нижестепени судови када су усвојили тужбени захтев тужиоца и то решење поништили као незаконито.

Правилна је и одлука о враћању тужиоца на рад, јер је последица поништаја решења о отказу уговора о раду реинтеграција запосленог, на основу члана 191. став 1. Закона о раду.

Ревизијом се, на основу одредбе члана 407. став 2. ЗПП, не може оспоравати утврђено чињенично стање, док остали ревизијски наводи представљају понављање навода који су већ истицани у жалби против првостепене пресуде, а које је

другостепени суд правилно оценио као неосноване и за ту оцену дао јасне и довољне разлоге које овај суд у свему прихвата.

Имајући у виду све изложено, Врховни суд је нашао да ревизију треба одбити као неосновану, па је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке, а детаљно образложење ревизијске одлуке је изостављено сагласно ставу 2. истог члана закона.

Како је ревизија туженог одбијена као неоснована, одбијен је његов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је на основу чл. 153. и 154. став 2. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен на основу члана 154. став 1. ЗПП, јер то нису трошкови потребни за вођење ове парнице, па је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић